FRANCKESCHE STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

De fideiusso. minorum. Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

a ¶ Maius gaudium. Adde c. quodcũque. xxiij.q.j. & in c.q\u0304 ſanctitas tua.l. diſt. c.pœnitentem.xxvj. q\u0304.vij. & in ca. hæc. autem. vna.xxiij.q. iiij.

lex deberet ſic expori minor, q iure cõmuni vſus eſt.aliquẽ actum faciẽdo, nõ ꝑpter hoc videt̃ circunſcriptus. & ſic tollitur per hanc l.quædã conſequentia affirmatiua. ſi quis diceret:eſt vſus iure cõmuni. ergo eſt circunſcriptus,& iſta cõſequẽtia nõ valet, & infertur quædam cõcluſio negatiua:quę eſt oppoſita affirmatiuè,nõ tamẽ eſt oppoſita antecedenti,vt dicamus eſt vſus iure communi.ergo non eſt circunſcriptus aliud eſt enim dicere eſt vſus,ergo eſt circunſcriptus.& iſta cõſequentia nõ eſt bona aliud eſt dicere eſt vſus,ergo nõ eſt circũſcriptus & iſta eſt bñ bona.& eſt oppoſita ſeu contraria præcedenti concluſioni affirmatiuæ,nõ autem eſt oppoſita antecedẽti quod eſt vſus iure communi.quare autẽ nõ ideo oppoſita eſt.ratio:quia illud añcedens vſus eſt iure communi.habet ſe ad cõſequentiam negatiuam.tanquam ſpecies ad genus:quia eſſe vſum iure communi eſt ſpẽs.& cõſequẽs ſe habet vt genus : quoniam eorum q
5 non ſcribunt̃,quidam vtuntur iure cõmuni,quidam nõ.† Et regula eſt.ꝙ ad poſitionem ſpẽi bñ ſequitur poſitio gñis affirmatiuè.Sed nõ ſequitur remotio generis negatiuè. Nã ſi dico iſte eſt homo,bene ſequitur ergo animal. Sed ſi dico iſte nõ eſt homo, nõ ſequitur:ergo nõ eſt animal.& hoc modo intellexit Guar.qui poſuit ſuper hac.l.talem glo.cõſequentiam tollit hæc.l. nõ oppoſitum infert:quia pars eius eſt.& fuerunt verba Ariſtotelis. vt dicit gl.in ſi.in quorum enim verborum expoſitione gl.laborat.exponit enim tribus modis:vt ex ea colligitur. Cõſtat autem ꝙ genus & ſpecies nõ ſint inter ſe oppoſita : cùm ſpecies affirmatiuè referat genus:ſed Hugo.neg.hoc vltimum.ꝙ illud antecedẽs eſt vſus iure communi:ſe habeat vt ſpecies:& illud cõſequẽs.nõ eſt circunſcriptus,ſe habeat vt genus:& ſic antecedens ſit pars cõſequentiæ:accipiendo partem & totum pro ſpecie & genere:imò ſe habent vt excedentia & exceſſa. Sicut enim nõ circũſcriptorum quędam vtũtur iure communi,quædam nõ. Ita & vtẽtium iure communi quædam circunſcribũtur,quædam nõ. Pone exẽplum in eo qui cum magna deliberatione adiuit hæreditatem, quæ apparebat locuples prima facie:iſte vtitur iure communi. ſi poſtea apparet quoddam debitum, quod erat occultum. per quod remanet hæreditas damnoſa:iſte remanet circũſcriptus. & reſtituitur:vt j.ſi mi.ſe ab hæredi.abſti.l.j.Vel pone quęſtionẽ: vt ponit gl.j.ti.j.in l.ij.in ſi. vlti.gl.in eo accepit pecuniã mutuo, vt emeret ſeruum ſibi neceſſarium:ille vtitur iure communi, ſi poſtea antequam emat perdit pecuniam, ſui facilitate reperitur circũſcriptus.et reſtituitur,ergo iſta cõſequẽtia nõ eſt bona.vſus eſt iure cõmuni:ergo nõ eſt circũſcriptus,nec reſtituitur. ꝑpter hoc dicit Bar.ꝙ ipſe putat intẽtionem Guar.fuiſſe aliam quam dicat gl.ꝙ iſta lex tollit cõſequẽtiam affirmatiuam : & vult dicere ꝙ propter hoc ꝙ quis eſt vſus iure communi,nõ ſequitur ꝙ ſit circũſcriptus.vñ ſi quis affirmatiuè diceret:iſte eſt vſus iure communi:ergo eſt circũſcriptus:iſta cõſequẽtia nõ eſt bona. Sed nõ vult inferre iſta lex cõſequẽtiam negatiuam,quæ eſt oppoſita affirmatiuè,vt velit dicere eſt vſus iure communi. ergo nõ eſt circũſcriptus.Certè hoc nõ vult dicere iſta lex,nec eſſet verũ:vt patet ex prædictis exemplis.in hoc ergo differt iſta expoſitio à præcedẽti:qm̃ in præcedẽti vult dicere,dum dicit.[nõ oppoſitum.] ꝙ cõſequentia negatiua nõ eſt oppoſita añcedẽti : quia ſe habet vt genus & ſpecies.ſed ſecũdùm illam vult dicere ꝙ licet tollat affirmatiuam ,conſequẽtia nõ infert negatiuam illi appoſitam; quia nõ dicerent verum.vt doctõ. etiam tenẽt. & idem Bartol. ſentit quod imò infert quòd iſta conſequentia ſit bona. Iſte eſt vſus iure communi.ergo nõ eſt circũſcriptus. nec obſtant allegata in contrarium:quia qui adiuit hæreditatem,licet cum magna deliberatione,nõ propterea vtitur iure communi,nec facit vt diligens paterfamilias feciſſet:quia tunc feciſſet inuentarium, & fuiſſet ſecurus. & illud cõſilium dat Imperator. j.de iure delibe.l.fina.§.ſed quia quidam.vel añ illam potius abſtinuiſſet q̃ adiuiſſet in re dubia.Item in alio caſu licet fuerit vſus iure communi, accipiendo pro emendo ſeruum neceſſarium, non ſic tamen poſtea. cùm ſui facilitate perdidit.

De filiofamilias minore. Rubrica.

1 ☞ *Filiusfamilias minor, in quibus caſibus poſſit fideiubere pro patre.*

2 ☞ *Maius gaudium eſt in cœlo ſuper uno peccatore pœnitentiam agente, quàm ſuper nonagintanouem iuſtis non indigentibus pœnitentia.*

3 *Filiusfamilias an reſtituatur aduerſus ſuam obligationem? an uerò ipſe pater contra contractum filij.*

LEX I.

1 Filiusfamilias. † Minor fideiubens etiam pro patre, reſtituitur in integrum; niſi ſibi ſucceſſerit tit.hæreditario.h.d.caſus eſt ille. In tex.ibi: [implorare non prohibetur.] Subaudi etiam antequam ſoluat:vt liberetur à fideiuſſore : quoniã eoipſo ꝙ fideiuſsit læſus eſt,niſi fideiuſſerit in cauſam propriam. & potius
2 intereſt ſua nõ ſoluere,quàm ſolutũ repetere.† In tex.ibi. [ſed & ſi pro patre ſuo fideiuſſor extitit.] eo caſu quo ſibi non erat neceſſe:aliàs ſecus:vt ſi pro patre capto, vel carcerato:quia lex ſibi mandat vt hoc faciat, ſi non vult poſſe exhæredari : vt in aut. ſi captiui.§.de epi.cle.vel ſi pro patre vſurario in extremis conſtituto,ne careret ſepulturis ſecundũ Cy.arg.ff.ſolu.matr.l.quãuis. quia tunc videretur vſus iure cõi.& ſic non eſſet circũſcriptus, vt §.tit.proxi.l.fi.Et habes duas gloſ.quas recita per quæſtiones pro declaratione gl.& de glo.in l.iij.§.ſed vtrum.ff.de mino.quę incipit.ex quo.& ſunt claræ iſtæ gl. & ex qualibet earum colliguntur tres quæſtiones.dic vt in eis.

LEX II.

1 Si frater tuus. † Filiusfamilias minor reſtituit̃ aduerſus mutuum,niſi iuſſus patris interuenerit, vel except.mace.iuuet̃.h.d. In primo ergo caſu non reſtituitur : quia tunc contractus adeo roboratur propter iuſſum patris,ꝙ inexpugnabilis efficitur. Et quæ ſit ratio.dic vt in l.iij.§.ſed vtrum.in ver.excepta mutui datione per glo.Sicut enim.l.abhorret cre.mutuantẽ ſine voluntate patris(quod frequenter contingit.) Ita & mutuantem cum voluntate patris,quod raro reperitur.adeo complectitur,vt contractum inexpugnabilem reddat : non ſolum à ſenatuſcon.macedo. Sed etiam ab edicto de minoribus:iuxta illud euangelij.
2 † Maius gaudium * eſt in cœlo ſuper vno peccatore pœnitentiã
a agente,quàm ſuper nonaginta nouem iuſtis , qui non indigent pœnitentia.ſecundùm glo.no.ibi.Secundo verò caſu non reſtituitur in integrum:quia ſine reſtitutione tutus eſt excep.maced. quæ licet non tollat naturalem vel ciuilem obligationem ,adeo tamen eas lędit.& etiam act.quòd non nocet.& ſic eſt hic text. contra glo.fina.quæ eſt j.tit.proxi.l.fin.quæ videtur velle quòd tutus exceptione adhuc poſsit petere reſtitutionem , vt obligatio tollatur ipſo iure:quod eſt falſum:vt hic patet.Præterea reſtitutio quæ ſit autho.preto.non poſſet ipſo iure tollere actionem, vel obligationem ciuilem : nec etiam naturalem obligationem vt inſti.de iure naturali.§.ſed naturalia.& in titul.de bono. poſſeſſ.Ecce caſum. † In fin.gloſſ.primæ ibi. [& illam aliter expo-
3 ne:] vt ibi: quia ibi pater nondum erat obligatus:ſed ſperabatur obligari ex ſententia. Recollige ergo. quòd aut quæritur an reſtituatur ipſe filiusfamilias aduerſus ſuam obligationem , & dicendum quòd ſic reſtitutio in alio prodeſt patri in obligatione de peculio:vel quòd iuſſu, aut de in rem ver. Aut quæritur an reſtituatur ipſi patri contra contractum filij , tunc tres ſunt caſus. Aut ipſe erat obligatus de peculio, vel quod iuſſu , vel de in rem verſo . & non reſtituitur , ſi ex iſta ſua obligatione conueniatur:vt in dicto tertio §. ſed vtrum. aut ipſe non erat obligatus adhuc , ſed conueniebatur filius . & ipſe pater ipſum defendebat : & ſperabatur obligari ex ſententia quæ ſequebatur : & tunc ipſe reſtituitur in integrum . etiam inuito filio : vt in l.patri pro filio.ff. de minorib.Aut ipſe non ſperabat obligari : & tunc non reſtituitur inuito filio. hoc enim eſt de mente gloſſæ.

De fideiuſſo.minorum. Rubrica.

2 ☞ *Pactum interdum dicitur perſonale reſpectu fideiuſſoris, ut ſibi non proſit : non reſpectu hæredis, interdum reſpectu utriuſque.*

3 *Fideiuſſor datus pro euictione, tenetur etiam ſi res euincatur per ipſum uenditorem iure ſpeciali.*

4 *Adminiſtrator an poſſit uendere rem prohibitam alienari, puta à minore, & ſe obligare, & fideiuſſorem dare?*

LEX I.

POſtquam. †Reſtitutio cõceſſa minori, nõ prodeſt eius fideiuſſori: Ideo ſi
ſoluat, vel ad ſoluẽdum cõdemnatus ſit, mero iure
repetit à minore: ſed nõ in effectu: quia minor etiã
aduerſus eum reſtituitur. h.d. totum ergo damnum
erit ipſius fideiuſſoris, qui cogitur ſoluere. & tamẽ in effectu non
repetit. & hoc ne creditor remaneat in damno, qui de fideiuſſore
ſibi proſpexit. ff. de mino. l. in cauſæ. la j. in prinei. vbi ponit rõ hu
ius legis. & facit l. exceptiones. in fi. de excep. Limitatur autem
quod dixi duobus modis, primò niſi fideiuſſor ſuccedat minori:
quia tũc iuuat reſtitutione. vt l. Stichum. §. quod vulgo. in fin. ff.
de ſol. Sed certè ſecũdùm Dy. ibi: tũc nõ iuuat vt fideiuſſor. ſed
vt hæres minoris: licet alij contra. quia fideiuſſoria obligatio per
ſucceſſionem extinguitur: vt ibi ſecundùm veram lect. quæ ha
betur ibi in text. duplicem negatiuam. vñ nõ eſt ibi ſpeciale. Alia li
mitatio eſt. niſi minor (cum fideiuſſor conuenitur à creditore) ve
niat ad ſui defenſionẽ. & opponat exceptionem ex ſua perſona,
petẽdo fideiuſſorem reſtitui. quod facere poteſt. Si fideiuſſor eſt
habiturus regreſſum cõtra eum per l. Idẽq;. §. generaliter. ff. man.
Secundũ Bar. Sed nõ video qualiter poſſit procedere: qa in effe
ctu nũquàm eſt habiturus regreſſum, cũ minor poſſit aduerſus
eum reſtitui: ne ſibi teneatur actione mãdati: vt patet ex iſto tex.
alias creditor remaneret in damno. quod eſſe non debet. & vide
quid plenè not. per Bar. in d. §. quod vulgo. pro declaratiõe hu
ius legis. In tex. ibi. [reſtitutus es.] & ſic acquiſiuiſti exceptionẽ
cõtra emptorem: nõ autem fuiſti ab obligatione ciuili vel natura
li liberatus, nec ſublata fuit actio: quia prætor nõ põt eas tollere,
cũ ab eo nõ fuerint inductæ: licet aduerſus eas poſſet except. pa
rare. Sed quare iſta exceptio nõ trãſit ad fideiuſſores. l. exceptio.
§. rei. ff. de excep. Rñdeo, quia nõ eſt merè realis, concernẽs me
rè debitum. Sed eſt perſonalis cõceſſa in fauorem ætatis. ideo ꝑ
ſonam minoris nõ egreditur vt d. l. exce. in fi. Sed ſi ſic eſt, quare
ad hæredem minoris tranſmittitur: cũ remedia perſonalia ad hæ
redes nõ trãſmittant? vt in l. quia ꝑſonalis. ff. ſol. mat. Rñdeo non
eſt merè ꝑſonalis, ſed mixta. cũ etiam cõcernat dãnũ patrimonij.
ideo ſeruat media via, vt tranſeat ad hęredes, qui reputãtur eadẽ
perſona: & tenent eadem obligatiõe: nõ ad fideiuſſores, qui tenẽ
tur ex propria obligatione: quæ eſt diuerſa ab obligatione mino
1 ris vt j. l. proxi. ibi. ex perſona ſua &c. †Sic etiam pactum interdũ
dicit perſonale reſpectu fideiuſſoris, vt ſibi non proſit, nõ reſpe
ctu ipſius debitoris interdum reſpectu vtriuſq;: quod dic, vt no. in l. qui
in futurum. §. j. ff. de pact. & in l. & hæredi. §. fi. cum ll. ſeq. Differt
autem iſta lex à lege prox. j. e. quia hic minor erat iam reſtitutus:
& quæritur an reſtitutio proficiat fideiuſſori. Ibi nõ erat reſtitu
tus: quæritur an officium iudicis per quod petitur reſtitutio, cõ
petat fideiuſſori ſicut competit minori. & adhuc dicit ꝙ non. In
tex. ibi. [periculum euictionis.] dic. i. vt tenearis emptori ad du
plũ, vel etiam ad intereſſe, quatenus res euicta plus valebat quæ
fuerit empta. nõ tñ euades reſtitutionem pretij percepti: alias tra
ctares de ꝑpda, & locupletareris cũ aliena iactura, quod fieri nõ
debet. l. ſi minoris actũ circa fi. ff. de admi. tuto. hoc tñ verum, ni
ſi pretium ſui facilitate ꝑdidiſſes. & hoc ſentit hic gl. magna cir
ca medium. ibi. [vel quia pretiũ amiſit.] In gl. magna ibi. [vnde
dic quid fuit patris quo ad exiſtimationem: quia ſi credidit.] Tu
potes dicere ꝙ erat verè patris: & tñ potuit per tertiũ inſtè euin
ci. nõ ratione dñij, ſed ratione hypothecæ: vt in l. ſi rem meam.
3 ff. de ſol. †In glo. ibi. [aliqui dicunt prædium fuiſſe minoris, & eũ
reſtitutum ad rem vendicandã.] No. iſtam ſol. quæ ponitur in l.
proxi. in prin. & ex ea collige notabile ꝙ fideiuſſor datus pro eui
ctione, tenetur etiam ſi res euincat per ipſum venditorẽ iure ſpe
ciali. Si ergo minor qui vendidit, ꝓmiſit (vt moris eſt) rem vendi
tã emptori nõ moleſtari: ſed eã aduerſus quẽcunq; moleſtãtẽ de
fendere ſub pœna dupli, vel intereſſe: & poſtea fuit reſtitutus ad
rem vendicandã: & fuit reſciſſa venditio, & etiam dicta promiſ
ſio: vt ipſe nõ teneat ad duplũ, vel intereſſe. nihilominus põt em
ptor à fideiuſſore duplũ vel intereſſe recuperare. Videbat cõtra
rium. quaſi fideiuſſor nolit ſe obligare pro moleſtia quã faceret
ſibi venditor: ſed ꝑ illa q̃ fieret à tertio. cõtrariũ eſt verũ: vt in iſta
glo. & in l. ſeq. & hoc qñ moleſtat de iure ſpeciali. ſi verò de iure
communi: puta quia vẽdita minus quàm ſit dimidia iuſti pretij.
& poſtea agit vt ſuppleat pretium, vel reſtituatur res ꝑ l. ij. j. de
reſcin. vẽ. tunc pro tali moleſtia fideiuſſor, non tenet: etiã ſi ſup
pleat pretium, & nõ recuperat emptor à fideiuſſore: qa cũ illud
ſit remedium iuris cõis, prodeſt fideiuſſori ſicut principali: vt j.
l. proxi. in fi. ſecundũ Pet. licet Bar. ſuper hoc dubitet: ſed nõ eſt
4 dubitandum. †In fine gl. ibi. [& tñ fideiuſſor ſemper teneretur.]
dic certè ſi vẽditio erat nulla: qa nõ interuenit decretum, fideiuſ
ſor nõ poteſt teneri: quia nõ ſubeſt obligatio principalis, cui poſ
ſit fideiuſſori adhęrere. Sed quidam dicũt ꝙ licet nõ valeat vẽ
ditio orit, obligatio. quod non placet ꝑ l. ſi ad reſoluendam. j. de
præ. mi. nec ob. l. & ſi is. eo. tit. quam allegat glo. quia ibi venditio
non fuit facta à minore: ſed à tu. vel cura. ꝓhibitio autem eſt cir
ca perſonam minoris: ſed adminiſtrator poteſt vendere in ſui prę
iudicium. & ſe obligare. & fideiuſſorem dare, & hoc tenet hic do
minus Rapha. & bene.

2 *Si principalis obligatio uel contractus, quo ad perſonam minoris reſcinditur quomodo poteſt ſtare fideiuſſoria, quæ ſine principali ſtare non poteſt, nec à principio, nec ex poſt facto, licet hypothecaria poſſit ex poſt facto, non à principio.*

3 *Quando requiritur utraque authoritas: ſcilicet iudicis & legitimi adminiſtratoris, non poteſt iudex ſupplere defectum adminiſtratoris, & quid ſi ſufficiat authoritas adminiſtratoris?*

4 *Plus uidet fatuus de facto ſuo, quàm ſapiens de alieno.*

LEX II.

1 SI ea quæ. †Quãdo minor lædit ſui facilitate: bñficium reſtitutionis nõ trãſit in fideiuſ
ſorem: quia conceditur priuilegium ꝑſonę. Secus ſi do
lo aduerſarij: quia tunc conceditur de iure cõi. & cõce
deret etiã maioris. & ſic non eſt ꝑſonale, ſed reale. h.d. In tex. ibi.
[interpoſito decreto præſidis.] dic & ſic fuit valida venditio: aliàs
nõ eſt neceſſaria reſtõ: & tñ tale decretũ nõ tollit beneficium reſ.
in ĩteg. ſi fuit læſa iſta vẽditrix: vel ideo, quia intererat ſua ne iſta
res venderetur: ſed alia, vel ideo: quia fuit vendita minori pretio
quàm valeret: vt patet ex ſe. In text. ibi. [ætatis. tantũmodo auxi
lio iuuatur.] dic, & ſic de iure ſpeciali: quia fuit læſa ſui facilitate.
quo caſu maior nõ reſtitueret. non autem dolo emptoris. quo ca
2 ſu etiam maior iuuaret. †In tex. ibi. [ex perſona ſua obnoxiũ eſſe
contractui.] dic, ſed ſi principalis obligatio vel contractus quo
ad perſonam minoris reſcinditur. quomodo põt ſtare fideiuſſo
ria, quæ ſine principali ſtare non poteſt. nec à principio, nec ex
poſt facto: vt not. in l. ſi hæres pecuniam. ff. ad Trebel. licet hypo
thecaria poſſit ex poſt facto, non à principio: vt in l. ij. j. de lui. pig.
Quidam dicũt per reſti. in integ. obligationes ꝑſonales non tollĩ:
ſed perſonam minoris ab eis ſubduci. ſicut dicimus ĩ deportato:
ideo poteſt dari fideiuſſoria: vt in l. fideiuſſori deportato. ff. de fi
deiuſ. Sed certè ibi obligatio à qua deportatus ſubducitur, tanſit
in fiſcum: ſed hic in nullum tranſiret: & ſine ſubiecto ſtare non
poteſt: quia volaret ꝑ aẽra: & ideo melius eſt dicere ꝙ ꝑſona mi
noris non ſubducat ab eis. & ꝙ in illa remanent obligationes &
iſtæ: quia nõ tollunt mero iure. ſed aduerſus eas parat exceptio,
quæ tñ eſt ꝑſonalis. & in fideiuſſorem nõ tranſit. poteſt tamen re
manere fideiuſſoria, quia remanet ſubſtantia principalis obliga
tionis: & iſtam ſequitur Bar. & credo ꝙ fuit de mente gloſ. in l. in
cauſæ. la prima. in princ. ff. de mino. quæ mouet iſtam opi. In fin.
text. ibi. [conſulendum eſſe] dic, glo. intelligũt ꝙ tũc vterq; reſti
tuatur tam minor, quàm etiam fideiuſſor. Et hoc præſuppoſito
occurrunt aliqua dubia: de quibus in gl. fi. & nos poſſumus dice
re ꝙ reſtitutio tunc non ſit neceſſaria: ſed vterq; iuuet de iure cõ
muni, ſi res eſt integra. ſ. ꝑ exceptionem doli: ſed ſi res non eſt in
tegra, quia fuit tradita: tunc minor iuuat ꝑ reſtitutionem, ſed ceſ
ſat actio de dolo: & fideiuſſor iuuat ſine reſtitutione de iure cõ
3 muni ꝑ doli exceptionẽ. †In glo. ſuper verbo. [præſidis.] in prin.
ibi. [& tutoris authoritas eſt neceſſaria.] dic aliàs nõ valeret. etiã
ſi interueniſſet decretũ iudicis. & hoc vult iſta glo. ꝑ quam ꝓbat
id quod dixi in l. ſi curatorem habens. ſ. titu. ij. quòd quando re
quiritur vtraque authoritas, ſcilicet, iudicis, & legitimi admini
ſtratoris. non poteſt iudex ſupplere defectum adminiſtratoris,
quia non debet fungi vice duorum. ſcilicet iudicis, & admini
ſtratoris: ſed quando ſufficit authoritas adminiſtratoris. tunc
diſtingue. vt ibi dixi. In ead. gloſſ. ibi. [& tamen nihilominus po
terit reſtitui.] Sed hoc quomodo, ſi non interuenit dolus ad
uerſarij? Non enim poteſt dicere ſe deceptum ſui facilitate,
cum interuenerit tanta ſolennitas, ſcilicet iudicis, & tutoris au
thoritas. qui non ꝑmiſerunt eum decipi ſui facilitate. Solu. poſt

3 ❡ Ceſſat reſtitutio, qã ex ſuo officio præſumitur Iudicem procuraſſe ne quid à debitore doli aut fraudis in pupillũ cõmitteret. vñ rõ quare eo caſu reſtitutio ceſſet, manifeſtè ſumi poteris.

quã reperitur deceptus, cenſetur ſui facili-
tate deceptus. Quia ſi fuiſſet maior, cautius
fortè feciſſet quã tũc fecerit, etiam cũ tuto-
4 re,& cũ iudice:iuxta illud vulgare. † Plus
videt fatuus de facto ſuo, quàm ſapiens de
alieno. Et no. quia iſtud dubium nõ moue-
tur per doct. In gloſ. ibi. [ſol. precipit.] Tu
dic ꝙ ibi in actu neceſſario: vt in ſolutione
debiti:in qua ſi interuenit iudicis authori-
3 tas ceſſat ᵃ beneficiũ reſtitutionis. hic in actu voluntario. Item ibi
in libera. quæ eſt fauorabilis. hic in obligatione, quæ eſt odioſa.
In gl. quæ incipit. [ſed non videt̃.] Iſta gl. per ea quæ dicit intel-
ligit tex. in ſecundo caſu. ꝙ tunc ei conſulatur: ſcilicet per benefi
cium reſtit. in integ. quod cõpetit vtriq;:& tũc cadunt ea quæ tã
guntur in glo. Sed aduertẽdum:quia ſi iſte intellectus eſt verus
diuerſis temporibus, tollent̃ iſtæ reſti. quia minori non currit tẽ-
pus reſtitutionis petendæ niſi poſt completam minorẽ ætatem.
Sed fideiuſſori ſtatim incipit currere ſecundũ Bald. Quod autẽ
glo. hic in fi. dicit reſti. in integ. concurrere cum alia actione ordi
naria ex eodem contractu. verum eſt quãdo tendunt ad diuerſa:
ita loquitur tex. quem gl. allegat in l. in cauſæ. la ij. §. Pompo. ff. e.
vt ibi not. Bar. ſed ad idem nõ poſſunt cõcurrere:quoniam offic.
ord. non patit̃ ſecum extraor. iuxta plenè not. in l. in ꝓuinciali. ff.
de ope. no. nun. An autem beneficium reſtit. concurrat cum ex-
ceptione. text. videtur ꝙ non. ſ. tit. proxi. l. ij. dum dicit nec cõtra
ſenatuſcon. &c. vbi reſtitutio nõ datur ei qui habet exceptio. ma-
cedo. Sed gl. in l. in cauſæ. la ij. in fi. mag. gl. & etiam ſeq. glo. ſen-
tiunt contrarium. Cy. examinat. & non ſoluit. in d. l. ij. ſ. titu. j. &
Bart. nõ tangit. Sed tu dic ꝓ cõcordia ꝙ ſi per except. plenè pro-
uidetur. reſtitutio neceſſaria non eſt:ſed ſi non plenè, poteſt cõ-
petere. ſicut dixi in actione de dolo. An cõcurrat cum exceptio-
ne doli. ſ. de dolo. l. ij. & l. fi. ff. e. tit. In gl. fi. quæ incipit. [hoc odio
illius.] dic iſta gl. ſimiliter intelligit tex. quòd vtrique ſubueniat̃
per beneficium reſt. & primò format duas q. circa caſum:ſcilicet
quãdo interuenit dolus empto. vſq; ibi. [Item in eo.] poſtea duas
opi. cõtra primũ caſum, quãdo nõ interuenit dolus circa primã
q. notandum ꝙ text. videt̃ velle ꝙ vterq; poſsit petere ſe reſtitui
in integ. ex ſua perſona. Sed gloſ. quærit. quid ſi ſolum minor pe
tijt, & fideiuſſor non petijt. & fortè lapſum eſt tempus peten-
di:an reſtitutio conceſſa minori proſit fideiuſſori gloſ. ſecundùm
Bartol. reſpondit ſolenniter. quod proſit quantùm ad exceptio-
nem ſibi parendam:non vt eius obligatio tollatur ipſo iure. Sed
ſi hoc vult, debet petere ex ſua perſona ſecudùm Azo. licet hoc
videatur mirabile. Accu. Mihi videtur quòd Azo. præſupponit
tria. & quodlibet eorum malè. Primò præſupponit quod fide
iuſſor habens exceptionem ex reſtitutione conceſſa minori, poſ
ſit petere reſtitutionem, quod videtur falſum:quia debet ſibi ſuf-
ficere exceptio, per quam ſibi plenè prouidetur. vt in l. ij. ſ. titulo
primo. Item præſupponit quòd per reſtitutionem conceſſam:fi-
deiuſſori tolletur omnis obligatio ipſo iure:quia ipſe tenetur. qđ
etiam eſt falſum:quia cum non fuerint inducta à prætore, non
poſſunt tolli ꝑ beneficium prætoris: ſed aduerſus eas exceptio-
nem parari:vt ſ. dixi, vnde cum habeat eam ex reſtitutione con
ceſſa minori, non expedit quod aliam conſequatur ex noua re-
ſtitutione: quia eſſet ſuperfluum. Item tertiò, vult iſta gloſſ. ꝙ
iſte fideiuſſor reſtituatur:ſed intelligendo text. vt intelligit gloſſ.
præce. quòd hic reſtituatur minor ad rem quam tradidit, non eſt
opus fideiuſſo. alia reſtitutione: vnde puto text. debere intelli-
gi. quod vterq; iuuetur de iure communi ſine reſtitutione:niſi ꝑ
uentum eſſet ad traditionem:prout intelligit gloſſ. præce. & tunc
ipſe minor indigeret reſtitutione: ſed fideiuſſor non:quia eſt tu-
tus exceptione.

Si tutor uel curator interuenerit. Rubrica.

2 ☞ *Minor ſi fuit læſus in contractu in quo interuenit authoritas tutoris, uel curatoris, habet etiam actionem ordinariam tutelæ, uel negotiorum geſtorum contra ipſum tutorem uel curatorem ad recuperationem damni ſui, quando fuerunt in culpa.*
3 *Si tempora reſtitutionis petendæ ſuffragantur, eſt in electione minoris an agat contra tutorem uel curatorem, an petat reſtitutionem.*
4 *Quod per electionem unius uiæ non præiudicetur alteri, quando in illa ſuccubuit.*

LEX I.

1 SI iam puberes. † Leges huius ti. quę omnes
poſſunt ſimul legi. dicũt qua
tuor in effectu. Primũ eſt quod interuẽtus tutoris vel
cura. in actu pertinente ad minorẽ non impedit reſti.
in integ. ſi minor lædatur, ſiue geratur actus per ipſum minorẽ
cum authoritate illorũ, quo caſu loquit̃. l. j. & ij. ſiue geratur per
ipſos adminiſtratores:quo caſu loquitur. l. iij. & l. fi. ſimile. ſ. tit. j.
l. fi. vbi etiam interuentus iudicis non impedit reſtitutionem. Vi
debatur contrariũ, quaſi non poſsit dici læſus ſui facilitate qñ ta-
les interueniunt, ſed rñde vt ibi dixi:& hoc verũ. etiã ſi tutor vel
curator ſit pater ipſius minoris emancipati:vt ff. eo. l. etiam. & in
iſto adhuc maior ratio dubitãdi erat : quia diligentius præſumit̃
pater ſe habuiſſe, quã extraneus. Eſt etiam verũ. poſito quod tu-
tor vel cura. nullã culpã habeat:quia fecit actũ ex quadã neceſ-
ſitate & bona fid. vt ff. eo. l. tutor vrgẽtibus. in prin. vbi eſt caſus.
Itẽ erat ratio dubitãdi. qñ actus gerit̃ per ipſum tuto. vel curato.
quia edictũ prætoris quod cõcedit reſti. loquit̃ de actu geſto cũ
minore:vt patet in l. j. §. j. ff. de mino. & tñ extendit̃ ad geſtum cũ
adminiſtratore adminiſtratorio nomine:vt in l. etiam. & l. fi. j. eo.
Sed ſi ꝓprio nomine:vt in l. pe. j. e. tit. vbi creditor non habuit re-
2 ſpectum ad minorẽ. Sed ſolũ adminiſtratorẽ. † Secundò dicunt
iſtæ leges ꝙ ipſe minor etiã habet actionẽ ordinariam tutelę, vel
neg. geſt. cõtra ipſum tutorẽ vel curatorẽ ad recuperationẽ dãni
ſui:quod intellige:qñ illi fuerũt in culpa, nõ aliter. Et poteſt eſſe
vtile minori hoc:qa põt eſſe ꝙ eſt excluſus à bñficio reſtitutiõis
ꝓpter lapſum tẽporis:vñ tũc habebit recurſum cõtra adminiſtra
torẽ, qm̃ illę actiões ordinarię cũ ſint perſonales, durãt xxx. ann.
3 & hoc voluit iſta lex in fi. † Tertiò dicũt ꝙ ſi tp̃a reſtõnis peten-
dæ ſuffragant̃, eſt in electiõe minoris:an petat reſtõnẽ an añt cã
omiſſa agat cõtra tutorẽ vel curato. vt in iſta l. j. in prin. & in l. iij.
& fi. & ſic remediũ extraordinariũ põt cõcurrere cũ ordinario,
qñ competũt cõtra diuerſos. & etiã dantur ad diuerſa: & ad hoc
ſemper allegatur. l. iij. & fi. contra quas gl. in d. l. fi. format aliquas
oppo. ſed oẽs ſolue vnomodo, quod leges allegatę in contrariũ
loquuntur contra eundem, vt non poſsint ambo concurrere : &
etiã qñ ad idem. Eſt etiã ſpeciale in inſtantia iudicij : vt non det̃
electio, ſed primò agatur contra adminiſtratorẽ & in ſubſidium
petatur reſtitutio aduerſus lapſum inſtantię:vt in l. properandũ.
4 in fi. j. de iud. † Quartò & vltimò dicit. l. fi. ꝙ per electionẽ vnius
viæ non præiudicatur alteri. quod eſt intelligendũ quando in il-
la ſuccubuit. Sed ſi obtinuit:repellitur ab altera. ne bis idem con
ſequatur. Quod dic vt in ſimili not. in l. j. j. de fur. & nihil aliud
boni eſt in iſtis legibus. Iſta autẽ prima l. poteſt ſic ſummari. Mi
nor aduerſus aditionem hęreditatis reſtituitur, ſi tẽpora reſtitu-
tionis ſuffragantur:aliàs à curatore recuperat. qui perperã autho
ritatem accommodauit. h. d. In tex. ibi. [parentũ hęreditatem.]
ſubaudi dãnoſam. In tex. ibi. [in ea ętate eſtis.] puta infra xxix.
ann. In tex. ibi. [præſidẽ prouinciæ.] ſubaudi & faciatis vos re
ſtitui aduerſus aditionẽ. vt j. ſi ſe. mi. ab hære. per totũ. In text. ibi:
[excelsiſtis.] Dic & ſic reſti. petere nõ põt. In tex. ibi. [curato.
veſtros.] ſubaudi q pręſtiterũt authoritatẽ in aditione hr̃ditatis.

Si in communi eadémque cauſa &c. Rubrica.

2 ☞ *Poteſt quis habere ratum non ſuo nomine geſtum, quantum ad ſui præiudicium: ut non poſſit actum retractare: non in ſui utilitatem: niſi in ſubſidium.*
3 *Minor ætas unius ex ſocijs, quando proſit alijs?*
4 *Ratificatio facta poſt minorem ætatem, præiudicat.*

LEX VNICA.

1 NEc ſi. † Factum vnius ex ſocijs habentibus rẽ
vel cauſam cõmunẽ, alijs conſentienti-
bus non nocet: ſed ſi conſenſerint, nocet. Sed reſti-
tutio vni conceſſa ratione ætatis, alijs maioribus
non prodeſt. h. d. Certè etiã ſi ſint omnes minores,
reſtitutio conceſſa vni, alijs nõ ꝓdeſt: quia quilibet habet eã ex
ſua perſona:poteſt ergo quilibet petere ſe reſtitui. In tex. ibi [mi
nuere potuit.] præiudicat ergo ſibi, & non vobis:vt in l. per fun
2 dum. ff. de ſer. ruſti. prædi. † In text. ibi. [cõmodaſtis.] põt ergo
quis ratum habere non ſuo nomine geſtũ:vt hic patet iuncta gl.
quæ incipit. [etiam non nomine fratrum.] & hoc quantum ad
ſui præiudiciũ, vt non poſsit actum retractare:vt in l. ſi fundus.
§. j. ff. de pig. non quantum ad ſui vtilitatem: vt ex ratihabitione
faciat negotium ſuum, & acquirat actionem neg. geſt. vt in l. ſi
pupilli